

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การเสนอผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทของประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานีครั้งนี้ ครอบคลุมสาระสำคัญต่างๆ คือ วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสถานภาพส่วนตัว ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร และปัจจัยด้านกลุ่มเหตุผลของบุคคลกับการเข้าร่วมในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทของประชาชน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทของประชาชน

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตบริการของโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ของจังหวัดอุบลราชธานี 10 แห่ง จำนวน 397 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ และแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยแบ่งเป็น 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านสถานภาพส่วนตัว อันได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา สถานะในครอบครัว มีจำนวนทั้งหมด 5 ข้อ และมี

ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ (Check-list) ถือเป็นคำถามที่มีคำตอบให้ผู้ตอบเลือกตอบตามความเป็นจริง

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม อันได้แก่ ศาสนา จำนวนที่ดินทำกิน อาชีพหลัก อาชีพรอง จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ตำแหน่งทางสังคมในหมู่บ้าน การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม มีจำนวนทั้งหมด 8 ข้อ และมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ (Check-list) เช่นเดียวกับตอนที่ 1

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร อันได้แก่ การสื่อสารระหว่างบุคคล จำนวน 10 ข้อ วิธีการสื่อสารมวลชน จำนวน 10 ข้อ ตอนที่ 3 นี้มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale)

ตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านเหตุผลของบุคคลที่ทำให้เข้าร่วมในโครงการฯ อันได้แก่ เป้าหมาย ความเชื่อความคาดหวัง แรงเสริม โอกาส ความสามารถในการสนับสนุน มีจำนวนทั้งหมด 12 ข้อ และมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) เช่นเดียวกับตอนที่ 3

ตอนที่ 5 เป็นคำถามเกี่ยวกับการเข้าร่วมในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทของประชาชน ตอนนี้ออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านให้การสนับสนุนช่วยเหลือโครงการฯ จำนวน 18 ข้อ และด้านการรับบริการจากโครงการฯ จำนวน 17 ข้อ ตอนที่ 5 นี้มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale)

ตัวแปรที่นำมาศึกษาในการวิจัยในครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ตัวแปรอิสระ มีจำนวนทั้งสิ้น 69 ตัวแปร จากปัจจัยต่าง ๆ 4 ด้าน ดังนี้
  - 1.1 ตัวแปรในปัจจัยด้านสถานภาพส่วนตัว จำนวน 10 ตัวแปร
  - 1.2 ตัวแปรในปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม จำนวน 27 ตัวแปร
  - 1.3 ตัวแปรในปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร จำนวน 20 ตัวแปร

1.4 ตัวแปรในปัจจัยด้านเหตุผลของบุคคลที่ทำให้เข้าร่วมในโครงการฯ
จำนวน 12 ตัวแปร

2. ตัวแปรตาม ได้แก่การเข้าร่วมในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านใน
เขตชนบทของประชาชน โดยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

2.1 การเข้าร่วมในด้านให้การสนับสนุนช่วยเหลือโครงการฯ

2.2 การเข้าร่วมในด้านการรับบริการจากโครงการฯ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และผู้ช่วยวิจัย 5 คน โดยขอความร่วมมือ
จาก กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ของหมู่บ้านที่อยู่ในเขตบริการของโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนา
หมู่บ้านในเขตชนบท ดำเนินการสัมภาษณ์ระหว่างวันที่ 6 พฤศจิกายน 2530 ถึงวันที่ 30
พฤศจิกายน 2530 เก็บรวบรวมแบบสอบถามได้สมบูรณ์และครบถ้วนทั้ง 397 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาคำตอบตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น ใช้การ
วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์-
สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มหรือลดตัวแปรเป็นขั้น ๆ (Stepwise
Multiple Regression) โดยอาศัยเครื่องคอมพิวเตอร์ที่สถาบันบริการคอมพิวเตอร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปของ SPSS - X
แล้วนำเสนอในรูปตารางและความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ในการสรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยได้แยกสรุปเป็น 3 ตอน คือ ลักษณะทั่วไปของกลุ่ม
ตัวอย่าง ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในปัจจัยทั้ง 4 ด้าน กับการเข้าร่วมในโครงการการ
ศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทของกลุ่มตัวอย่าง และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

เพื่อหาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทของกลุ่มตัวอย่าง ดังรายละเอียดที่จะนำเสนอตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชาย จำนวน 255 คน หรือร้อยละ 64.2 และ เป็นหญิง จำนวน 142 คน หรือร้อยละ 35.8
2. กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีอายุโดยเฉลี่ยแล้วประมาณ 37 ปี ($\bar{x} = 37.073$)
3. สถานภาพสมรสของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนมากแต่งงานแล้ว ก็มีจำนวน 316 คน หรือร้อยละ 79.6 โสดมีจำนวน 61 คน หรือร้อยละ 15.4 หม้าย 16 คน หรือร้อยละ 4 และหย่าร้าง 4 คน หรือร้อยละ 1
4. ในด้านการศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนมากจบชั้นประถมศึกษา คือร้อยละ 89.7 รองลงมาได้แก่จบชั้นมัธยมศึกษา ร้อยละ 7.1 และจบสูงกว่าชั้นมัธยมศึกษา ร้อยละ 2.5 ส่วนผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษา มีร้อยละ 0.8
5. กลุ่มตัวอย่างมีสถานะเป็นหัวหน้าครอบครัว จำนวน 174 คน หรือร้อยละ 43.8 เป็นสมาชิกในครอบครัว จำนวน 126 คน หรือร้อยละ 31.7 และเป็นแม่บ้าน จำนวน 97 คน หรือร้อยละ 24.4
6. เกี่ยวกับศาสนา กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ
7. กลุ่มตัวอย่างส่วนมาก คือร้อยละ 45.8 มีปริมาณที่ดินทำกิน 20 ไร่ขึ้นไป รองลงมาคือร้อยละ 20.2 มีปริมาณที่ดินทำกิน 16 ไร่ถึง 20 ไร่ ร้อยละ 11.8 มีปริมาณที่ดินทำกิน 5 ไร่ ถึง 10 ไร่ ร้อยละ 10.6 มีปริมาณที่ดินทำกิน 11 ไร่ ถึง 15 ไร่ ร้อยละ 2.5 มีปริมาณที่ดินทำกิน น้อยกว่า 5 ไร่ และร้อยละ 9.1 ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง

8. อาชีพหลักของกลุ่มตัวอย่างส่วนมากเป็นเกษตรกรกรรม คือมีจำนวน 329 คน หรือร้อยละ 82.9 รองลงมาคืออาชีพ รับจ้างทั่วไป ค้าขาย และรับราชการ คือมีจำนวน 31 24 13 คน หรือร้อยละ 7.8 ร้อยละ 6 และร้อยละ 3.3 ตามลำดับ

9. ส่วนอาชีพรองของกลุ่มตัวอย่างส่วนมาก จะรับจ้างทั่วไป คือมีจำนวน 141 คน หรือร้อยละ 35.5 รองลงมาได้แก่ ค้าขาย จำนวน 73 คน หรือร้อยละ 18.4 เกษตรกรรม จำนวน 39 คนหรือร้อยละ 9.8 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีอาชีพรอง มีจำนวนทั้งหมด 144 คน หรือร้อยละ 36.3

10. จำนวนสมาชิกในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง มีประมาณครอบครัวละ 6 คน ($\bar{x} = 6.076$)

11. รายได้เฉลี่ย/เดือนของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าส่วนมากมีรายได้ต่ำกว่า 1,000 บาท

12. กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีตำแหน่งทางสังคมในหมู่บ้าน มีจำนวน 224 คน หรือร้อยละ 56.4 เป็นบุคคลที่มีตำแหน่งทางสังคม จำนวน 173 คน หรือร้อยละ 43.6 เมื่อจำแนกตามตำแหน่งทางสังคม กลุ่มตัวอย่างเป็นกรรมการพัฒนาหมู่บ้านมากที่สุด คือมีจำนวน 64 คน หรือร้อยละ 16.1 รองลงมาได้แก่ หัวหน้าคุ้มบ้าน จำนวน 37 คน หรือร้อยละ 9.3 กรรมการศึกษา จำนวน 36 คน หรือร้อยละ 9.1 กรรมการสภาตำบล จำนวน 17 คน หรือร้อยละ 4.3 ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 10 คน หรือร้อยละ 2.5 และกำนัน จำนวน 9 คน หรือร้อยละ 2.3

13. การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรมากที่สุด คือร้อยละ 25.9 รองลงมาได้แก่กลุ่มลูกเสือชาวบ้าน ร้อยละ 15.4 กลุ่มไทยอาสาป้องกันชาติ (ทส.ปช.) ร้อยละ 13.9 กลุ่มแม่บ้าน ร้อยละ 11.3 กลุ่มเยาวชน ร้อยละ 9.1 กลุ่มอาสาสมัคร (อ.ส.) ร้อยละ 7.8 และกลุ่มสตรี ร้อยละ 5.5 ส่วนผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมใด ๆ มีร้อยละ 11.1

ตอนที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในปัจจัยทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านสถานภาพส่วนตัว ด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านเหตุผลของบุคคลกับการเข้าร่วมในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนที่ 2 นี้ผู้วิจัยจะสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ลักษณะ คือ การเข้าร่วมในด้านให้การสนับสนุนช่วยเหลือโครงการ ฯ การเข้าร่วมในด้านการรับบริการจากโครงการ ฯ และการเข้าร่วมในด้านรวมระหว่างการเข้าร่วมในด้านให้การสนับสนุนช่วยเหลือโครงการกับการเข้าร่วมในด้านการรับบริการจากโครงการ ฯ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. การเข้าร่วมในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทในด้านให้การสนับสนุนช่วยเหลือโครงการ ฯ ปรากฏผลดังนี้

1.1 ปัจจัยด้านสถานภาพส่วนตัว ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรย่อย 10 ตัวแปร ปรากฏว่ามีจำนวน 5 ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมในโครงการ ฯ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ลักษณะความสัมพันธ์ที่เป็นไปในทางบวก เรียงตามลำดับ คือ อายุ ($r = .251$) แต่งงาน ($r = .148$) และสถานะในครอบครัวเป็นแม่บ้าน ($r = .121$) ส่วนความสัมพันธ์ที่เป็นไปในทางลบอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เรียงตามลำดับคือ สมาชิกในครอบครัว ($r = -.196$) และสถานภาพสมรสโสด ($r = -.178$)

1.2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรย่อย 27 ตัวแปร แต่มีเพียง 6 ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมในโครงการ ฯ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ลักษณะความสัมพันธ์ที่เป็นไปในทางบวก เรียงตามลำดับคือ การเป็นสมาชิกกลุ่มลูกเสือชาวบ้าน ($r = .140$) เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ($r = .130$) กรรมการสภาตำบล ($r = .122$) และรายได้เฉลี่ย/เดือน ($r = .104$) ส่วนความสัมพันธ์ที่เป็นไปในทางลบอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เรียงตามลำดับคือ เป็นสมาชิกกลุ่มเยาวชน ($r = -.160$) และการไม่มีตำแหน่งทางสังคมในหมู่บ้าน ($r = -.140$)

1.3 ปัจจัยด้านการคิดคือสื่อสาร ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรย่อย 20 ตัวแปร แต่มีเพียง 1 ตัวแปรเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทในด้านให้การสนับสนุนช่วยเหลือโครงการ ฯ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 คือ วิธีการสื่อสารระหว่างบุคคลที่ผ่านนักเรียน ($r = -.127$)

1.4 ปัจจัยด้านเหตุผลของบุคคลที่ทำให้เข้าร่วมในโครงการ กศ.พช. ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรย่อย 12 ตัวแปร แต่มีเพียง 2 ตัวแปรเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมในโครงการ ฯ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และมีลักษณะความสัมพันธ์เป็นไปในทางลบ เรียงตามลำดับคือ ความเชื่อว่าโครงการให้บริการความรู้ทางวิชาการที่นำไปปรับปรุงชีวิตให้ดีขึ้นได้ ($r = -.124$) และความสามารถของบุคคลที่จะออกแรงงานช่วยเหลือกิจกรรมของโครงการ ฯ ($r = -.102$)

2. การเข้าร่วมในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทในด้านการรับบริการจากโครงการ ปรากฏผลดังนี้

2.1 ปัจจัยด้านสถานภาพส่วนตัว ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรย่อย 10 ตัวแปร ปรากฏว่ามีจำนวน 5 ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมในโครงการ ฯ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ลักษณะความสัมพันธ์ที่เป็นไปในทางบวก เรียงตามลำดับคือ เพศ ($r = .155$) และสถานะในครอบครัวเป็นแม่บ้าน ($r = .142$) ส่วนความสัมพันธ์ที่เป็นไปในทางลบอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เรียงตามลำดับ คือ หัวหน้าครอบครัว ($r = -.180$) ระดับการศึกษา ($r = -.111$) และหย่าร้าง ($r = -.105$)

2.2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรย่อย 27 ตัวแปร แต่มีเพียง 4 ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมในโครงการ ฯ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ลักษณะความสัมพันธ์ที่เป็นไปในทางบวกมี 1 ตัวแปร คือ รายได้เฉลี่ย/เดือน ($r = .106$) ส่วนความสัมพันธ์ที่เป็นไปในทางลบอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เรียงตามลำดับคือ อาชีพรองรับจ้างทั่วไป ($r = -.136$) เป็นกรรมการศึกษา ($r = -.134$) และอาชีพหลักรับราชการ ($r = -.119$)

2.3 ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรย่อย 20 ตัวแปร ปรากฏว่ามีจำนวน 10 ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมในโครงการ χ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ลักษณะความสัมพันธ์ที่เป็นไปในทางบวก มี 1 ตัวแปร คือ การสื่อสารระหว่างบุคคลที่ใช้ผู้ใหญ่บ้าน ($r = .165$) ส่วนความสัมพันธ์ที่เป็นไปในทางลบ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เรียงตามลำดับ คือ วิธีการสื่อสารที่ใช้โปสเตอร์ ($r = -.197$) แผ่นพับ/จุลสาร ($r = -.195$) หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ($r = -.193$) เสียงตามสาย/หอกระจายข่าว ($r = -.192$) ป้ายประกาศ/กำแพงข่าว ($r = -.184$) จดหมายข่าว ($r = -.182$) นักเรียน ($r = -.163$) การประชุมชาวบ้าน ($r = -.143$) และ หนังสือพิมพ์ผาผึ้ง ($r = -.109$)

2.4 ปัจจัยด้านเหตุผลของบุคคลที่ทำให้เข้าร่วมในโครงการ กศ.พช. ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรย่อย 12 ตัวแปร ปรากฏว่ามีจำนวน 6 ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมในโครงการ χ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ลักษณะความสัมพันธ์ที่เป็นไปในทางบวกมี 2 ตัวแปร เรียงตามลำดับคือ การสนับสนุนจากสมาชิกในครอบครัว ($r = .130$) และความเชื่อที่ว่าโครงการ χ ให้บริการความรู้ทางวิชาการที่นำไปปรับปรุงชีวิตให้ดีขึ้นได้ ($r = .099$) ส่วนความสัมพันธ์ที่เป็นไปในทางลบ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เรียงตามลำดับ คือ ความสามารถที่จะออกแรงงานช่วยเหลือกิจกรรมของโครงการ ($r = -.181$) มีโอกาสได้ร่วมวางแผนในการจัดกิจกรรม ($r = -.124$) ความคาดหวังของคนอื่นในการตัดสินใจของบุคคล ($r = -.117$) และความสามารถของบุคคลที่จะบริจาคเงินช่วยเหลือกิจกรรมของโครงการ χ ($r = -.102$)

3. การเข้าร่วมในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในด้านรวมระหว่างการเข้าร่วมในด้านให้การสนับสนุนช่วยเหลือโครงการ กับการเข้าร่วมในด้าน การรับบริการจากโครงการ ปรากฏผลดังนี้

3.1 ปัจจัยด้านสถานภาพส่วนตัว ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรย่อย 10 ตัวแปร แต่มีเพียง 4 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมในโครงการ χ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ลักษณะความสัมพันธ์ที่เป็นไปในทางบวก เรียงตามลำดับคือ เป็นแม่บ้าน ($r = .164$) อายุ ($r = .132$) และสถานภาพสมรสแต่งงาน ($r = .103$) ส่วนความ

สัมพันธ์ที่เป็นไปในทางลบอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 มี 1 ตัวแปร คือ สถานภาพสมรส
โสด ($r = -.104$)

3.2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรร้อย 27 ตัวแปร
แต่มีเพียง 3 ตัวแปรเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมในโครงการ ฯ อย่างมีนัยสำคัญ
ที่ระดับ .05 ลักษณะความสัมพันธ์ที่เป็นไปในทางบวก เรียงตามลำดับคือ รายได้เฉลี่ย/
เดือน ($r = .131$) และเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ($r = .106$) ส่วนความสัมพันธ์ที่เป็น
ไปในทางลบอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 มี 1 ตัวแปร คือ อาชีพรองรับจ้างทั่วไป
($r = -.146$)

3.3 ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรร้อย 20 ตัวแปร
แต่มีเพียง 8 ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมในโครงการ ฯ อย่างมีนัยสำคัญที่
ระดับ .05 ลักษณะความสัมพันธ์ที่เป็นไปในทางบวก มีเพียง 1 ตัวแปร คือ การสื่อสาร
ระหว่างบุคคลที่ผ่านผู้ใหญ่บ้าน ($r = .113$) ส่วนความสัมพันธ์ที่เป็นไปในทางลบอย่างมี
นัยสำคัญที่ระดับ .05 เรียงตามลำดับคือ วิธีการสื่อสารที่ใช้มักเรียน ($r = -.182$)
หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ($r = -.166$) โปสเตอร์ ($r = -.160$) แผ่นพับ/จุลสาร
($r = -.145$) เสียงตามสาย/หอกระจายข่าว ($r = -.137$) จดหมายข่าว ($r =$
 $-.126$) และป้ายประกาศ/กำแพงข่าว ($r = -.103$)

3.4 ปัจจัยด้านเหตุผลของบุคคลที่ทำให้เข้าร่วมในโครงการ กศ.พช.
ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรร้อย 12 ตัวแปร มีเพียง 1 ตัวแปรเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับการเข้า
ร่วมในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทในด้านรวม อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ
.05 คือ ความสามารถของบุคคลที่จะออกแรงงานช่วยเหลือกิจกรรมของโครงการ ฯ
($r = -.177$)

ตอนที่ 3 ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน
ในเขตชนบทของกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ในตอนที่ 3 นี้ ตัวแปรในปัจจัยทั้ง 4 ด้านที่จะนำมาวิเคราะห์การ
ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มหรือลดตัวแปรเป็นชั้น ฯ เพื่อหาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมใน

โครงการ ฯ นี้ จะเลือกตัวแปรที่มีความสัมพันธ์สูงอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จากการวิเคราะห์ในตอนที่ 2 มาวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ฯ แต่จำเป็นต้องตัดตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กันสูงออกก่อน เพื่อป้องกันการเกิดมัลติคอลลิเนียริตี้ (Multicollinearity) คือ ปัญหาตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์ระหว่างกันสูง ซึ่งมีผลทำให้ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard error) สูง อันจะส่งผลถึงการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ ค่า เอฟ (F-test) ก่อให้เกิดความลำบากในการอธิบายความแปรปรวน หรือการกระจายของตัวแปรตาม และการวิเคราะห์ในตอนที่ 3 นี้ จะสรุปผลการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ลักษณะ คือ การเข้าร่วมในด้านให้การสนับสนุนช่วยเหลือโครงการ ฯ การเข้าร่วมในด้านการรับบริการจากโครงการ ฯ และการเข้าร่วมในด้านรวม (รวมด้านให้การสนับสนุนช่วยเหลือโครงการ ฯ และการรับบริการจากโครงการ ฯ) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. การเข้าร่วมในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทในด้านให้การสนับสนุนช่วยเหลือโครงการ ฯ ปรากฏผลดังนี้

1.1 ปัจจัยด้านสถานภาพส่วนตัว ปรากฏว่า ตัวแปรที่ถูกคัดเลือกเข้าในสมการพยากรณ์ตามกระบวนการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ฯ มีจำนวน 1 ตัวแปร คือ อายุ และสามารถอธิบายการเข้าร่วมในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทในด้านให้การสนับสนุนช่วยเหลือโครงการของกลุ่มตัวอย่างได้ร้อยละ 6

1.2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ปรากฏว่าตัวแปรที่ถูกคัดเลือกเข้าในสมการพยากรณ์ตามกระบวนการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ฯ มีจำนวน 4 ตัวแปร คือ เป็นสมาชิกกลุ่มเยาวชน การไม่มีตำแหน่งทางสังคมในหมู่บ้าน รายได้เฉลี่ย/เดือน และเป็นสมาชิกกลุ่มลูกเสือชาวบ้าน ตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปรนี้ สามารถร่วมกันอธิบายการเข้าร่วมในโครงการ ฯ ได้ร้อยละ 6 ตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงสุดได้แก่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มเยาวชน รองลงมาคือ รายได้เฉลี่ย/เดือนสูงเป็นสมาชิกกลุ่มลูกเสือชาวบ้าน และมีตำแหน่งทางสังคมในหมู่บ้าน

1.3 ปัจจัยด้านการติดต่อบริการ ปรากฏว่าตัวแปรที่ถูกคัดเลือกเข้าในสมการพยากรณ์ตามกระบวนการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ฯ มีจำนวน 1 ตัวแปร คือ

การสื่อสารระหว่างบุคคลที่ใช้นักเรียน และสามารถอธิบายการเข้าร่วมในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทในด้านให้การสนับสนุนช่วยเหลือโครงการของกลุ่มตัวอย่างได้ร้อยละ 1

1.4 ปัจจัยด้านเหตุผลของบุคคลที่ทำให้เข้าร่วมในโครงการ กท.พช. ปรากฏว่าตัวแปรที่ถูกคัดเลือกเข้าในสมการพยากรณ์ ตามกระบวนการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ๗ มีจำนวน 1 ตัวแปร คือ ความเชื่อ (โครงการให้บริการความรู้ทางวิชาการที่นำไปปรับปรุงชีวิตให้ดีขึ้นได้) และสามารถอธิบายการเข้าร่วมในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทในด้านให้การสนับสนุนช่วยเหลือโครงการ ๗ ของกลุ่มตัวอย่างได้ร้อยละ 1

2. การเข้าร่วมในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทในด้านการรับบริการจากโครงการ ๗ ปรากฏผลดังนี้

2.1 ปัจจัยด้านสถานภาพส่วนตัว ปรากฏว่าตัวแปรที่ถูกคัดเลือกเข้าในสมการพยากรณ์ตามกระบวนการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ๗ มีจำนวน 3 ตัวแปร คือ หัวหน้าครอบครัว ระดับการศึกษา และหย่าร้าง ตัวแปรทั้ง 3 ตัวแปรนี้สามารถร่วมกันอธิบายการเข้าร่วมในโครงการ ๗ ได้ร้อยละ 5 ตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงสุดให้แก่ ไม่เป็นหัวหน้าครอบครัว รองลงมาคือ ระดับการศึกษาต่ำและไม่หย่าร้าง ตามลำดับ

2.2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ปรากฏว่าตัวแปรที่ถูกคัดเลือกเข้าในสมการพยากรณ์ตามกระบวนการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ๗ มีจำนวน 4 ตัวแปร คือ อาชีพทรงรับจ้างทั่วไป กรรมการศึกษา อาชีพหลักรับราชการ และรายได้เฉลี่ย/เดือน ตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปรนี้สามารถร่วมกันอธิบายการเข้าร่วมในโครงการ ๗ ได้ร้อยละ 8 ตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงสุดให้แก่ อาชีพหลักไม่ใช่รับราชการ รองลงมาคือ อาชีพรองไม่ใช่รับจ้างทั่วไป รายได้เฉลี่ย/เดือนสูงและไม่เป็นกรรมการศึกษา ตามลำดับ

2.3 ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร ปรากฏว่าตัวแปรที่ถูกคัดเลือกเข้าในสมการพยากรณ์ตามกระบวนการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ๗ มีจำนวน 4 ตัวแปร คือ การติดต่อสื่อสารที่ใช้โปสเตอร์ ผู้ใหญ่บ้าน เสียความสาย/หอกกระจายข่าว และนักเรียน ตัวแปร

ทั้ง 4 ตัวแปรนี้ สามารถร่วมกันอธิบายการเข้าร่วมในโครงการฯ ได้ร้อยละ 10 ตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงสุดได้แก่ การติดต่อบริการที่ใช้ผู้ใหญ่บ้าน รองลงมาคือ การติดต่อบริการที่ไม่ใช่โปสเตอร์ เสียงตามสาย/หอกระจายข่าว และนักเรียน ตามลำดับ

2.4 ปัจจัยด้านเหตุผลของบุคคลที่ทำให้เข้าร่วมในโครงการ กศ.พช. ปรากฏว่าตัวแปรที่ถูกเลือกเข้าในสมการพยากรณ์ตามกระบวนการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณฯ มีจำนวน 2 ตัวแปร คือ ความสามารถของบุคคลที่จะออกแรงงานช่วยเหลือกิจกรรมของโครงการ และการสนับสนุนจากสมาชิกในครอบครัว ตัวแปรทั้ง 2 ตัวแปรนี้ สามารถร่วมกันอธิบายการเข้าร่วมในโครงการฯ ได้ร้อยละ 5 ตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงสุดได้แก่ ความสามารถของบุคคลที่ไม่ออกแรงงานช่วยเหลือกิจกรรมของโครงการ รองลงมาคือการสนับสนุนจากสมาชิกในครอบครัว

3. การเข้าร่วมในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทในด้านรวม ระหว่างการเข้าร่วมในด้านให้การสนับสนุนช่วยเหลือโครงการกับการเข้าร่วมในด้านการรับบริการจากโครงการ ปรากฏผลดังนี้

3.1 ปัจจัยด้านสถานภาพส่วนตัว ปรากฏว่าตัวแปรที่ถูกเลือกเข้าในสมการพยากรณ์ตามกระบวนการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณฯ มีจำนวน 3 ตัวแปร คือ แม่บ้าน อายุ และหย่าร้าง ตัวแปรทั้ง 3 ตัวแปรนี้สามารถร่วมกันอธิบายการเข้าร่วมในโครงการฯ ได้ร้อยละ 5 ตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงสุดได้แก่ แม่บ้าน รองลงมาคือ อายุมาก และไม่หย่าร้าง ตามลำดับ

3.2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ปรากฏว่าตัวแปรที่ถูกเลือกเข้าในสมการพยากรณ์ตามกระบวนการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณฯ มีจำนวน 4 ตัวแปร คือ อาชีพ รองรับจ้างทั่วไป รายได้เฉลี่ย/เดือน อาชีพหลักรับราชการและเป็นสมาชิกกลุ่มเยาวชน ตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปรนี้สามารถร่วมกันอธิบายการเข้าร่วมในโครงการฯ ได้ร้อยละ 6 ตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงสุดได้แก่ รายได้เฉลี่ย/เดือนสูง รองลงมาคือ อาชีพรองไม่ใช่รับจ้างทั่วไป อาชีพหลักไม่ใช่รับราชการ และไม่เป็นสมาชิกกลุ่มเยาวชน ตามลำดับ

3.3 ปัจจัยด้านการติดต่อบริการ ปรากฏว่าตัวแปรที่ถูกเลือกเข้าในสมการพยากรณ์ตามกระบวนการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณฯ มีจำนวน 4 ตัวแปร คือ การติดต่อบริการ

สื่อสารที่ใช้นักเรียน หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น สมาชิกในครอบครัว และผู้ใหญ่บ้าน ตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงสุดให้แก่ การติดต่อสื่อสารที่ไม่ใช้นักเรียน รองลงมาคือ การติดต่อสื่อสารที่ไม่ใช้หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น การติดต่อสื่อสารที่ใช้สมาชิกในครอบครัว และผู้ใหญ่บ้าน ตามลำดับ

3.4 ปัจจัยด้านเหตุผลของบุคคลที่ทำให้เข้าร่วมในโครงการ กศ.พช. ปรากฏว่าตัวแปรที่ถูกเลือกเข้าในสมการพยากรณ์ความกระขวนการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณฯ มีจำนวน 1 ตัวแปร คือ ความสามารถของบุคคลที่จะออกแรงงานช่วยเหลือกิจกรรมของโครงการฯ และสามารถอธิบายการเข้าร่วมในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทในด้านรวมของกลุ่มตัวอย่างได้ร้อยละ 3

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ลักษณะทั่วไปของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท

จากการศึกษาลักษณะทั่วไปของประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 397 คน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทส่วนมากเป็น

- เพศชาย
- มีอายุ โดยเฉลี่ยแล้วประมาณ 37 ปี
- แต่งงานแล้ว และเป็นหัวหน้าครอบครัว
- มีปริมาณที่ดินทำกิน 20 ไร่ขึ้นไป ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก และอาชีพรับจ้างทั่วไปเป็นอาชีพรอง

ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกรมการพัฒนาชุมชน (2519 : 60-88) ที่ได้สรุปในรายงานวิจัย โครงการสารภี ตำบลข้าวมุง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ว่า บุคคลที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกในโครงการมีลักษณะน่าสนใจ ดังนี้

- มีอายุสูง
- เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง

- สมรสแล้วและ เป็นหัวหน้าครอบครัว
- มีที่ดินถือครองทำมาหากินมาก

ในเรื่องที่เกี่ยวกับรายได้เฉลี่ย/เดือนของกลุ่มตัวอย่างส่วนมากพบว่า มีรายได้เฉลี่ย/เดือน ต่ำกว่า 1,000 บาท ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเมื่อพิจารณาสภาพทางเศรษฐกิจของจังหวัดอุบลราชธานี พบว่าเฉลี่ยรายได้ประชากรตัวหัว 3,906 บาทต่อปี (ประวัติดมภาคไทยส่วนภูมิภาคจังหวัดอุบลราชธานี 2527: 5)

ส่วนเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม พบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม และเป็นสมาชิกทางสังคมมากกว่าหนึ่งองค์การ ในเรื่องนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2526 : 99) ที่กล่าวว่าบุคคลที่เข้าร่วมในกิจกรรมการศึกษาผู้ใหญ่มักจะเป็นสมาชิกมากกว่าหนึ่งองค์การ

2. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในปัจจุบันด้านต่าง ๆ กับการเข้าร่วมในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทของประชาชน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ จากปัจจัยด้านต่าง ๆ กับการเข้าร่วมในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบททั้งสามด้าน คือ ด้านให้การสนับสนุนช่วยเหลือโครงการฯ ด้านการรับบริการจากโครงการฯ และด้านรวมระหว่าง ด้านให้การสนับสนุนช่วยเหลือโครงการกับด้านการรับบริการจากโครงการ ปรากฏว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม มีทั้งในทางบวกและทางลบ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เหล่านั้น มีทั้งค่าที่มีนัยสำคัญทางสถิติ และค่าที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดได้แก่ อายุ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = .251 ส่วนตัวแปร เพศ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำสุด ($r = .000$) นับว่าอยู่ในเกณฑ์ต่ำมาก ซึ่งมิได้หมายความว่าตัวแปรอิสระเหล่านั้นไม่เป็นตัวแปรที่สำคัญทางการศึกษา แต่หมายความว่า ความแตกต่างของตัวแปรดังกล่าวไม่สามารถอธิบายความแตกต่างของการเข้าร่วมในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบททั้ง 3 ด้าน ของประชาชนได้ หรืออธิบายได้เพียงเล็กน้อย ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าการเข้าร่วมในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทของประชาชน ยังประกอบด้วยตัวแปรอื่น ๆ เช่น ความยาวนานของการอาศัยอยู่ในชุมชน ความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์

ประสงค์ของโครงการฯ สภาพทางเศรษฐกิจของหมู่บ้าน ความสนใจ ความต้องการพัฒนาหมู่บ้าน ภาวะผู้นำของหมู่บ้าน ความสัมพันธ์อันดีกับเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการฯ

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทของประชาชน

จากการวิเคราะห์ เพื่อหาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทของกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการวิเคราะห์ การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มหรือลดตัวแปรเป็นขั้น ๆ ปรากฏว่ามีตัวแปรในปัจจัยด้านต่าง ๆ ได้รับการคัดเลือกเข้าในสมการพยากรณ์ ดังนี้

3.1 การเข้าร่วมในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในด้านให้การสนับสนุนช่วยเหลือโครงการ ฯ ของกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏว่าตัวแปรจากปัจจัย ทั้ง 4 ด้านที่ได้รับการคัดเลือกเข้าในสมการพยากรณ์ทั้งหมดจำนวน 7 ตัวแปร ตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงสุดได้แก่ อายุมาก ส่วนตัวแปรการมีตำแหน่งทางสังคมในหมู่บ้าน มีอิทธิพลน้อยที่สุด

3.2 การเข้าร่วมในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทในด้าน การรับบริการจากโครงการ ฯ ของกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏว่าตัวแปรจากปัจจัยทั้ง 4 ด้านที่ได้รับการคัดเลือกเข้าในสมการพยากรณ์ทั้งหมด จำนวน 13 ตัวแปร ตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงสุดได้แก่ อาชีพหลักไม่รับราชการ และการติดต่อสื่อสารที่ใช้ผู้ใหญ่บ้าน ส่วนตัวแปรไม่หย่าร้าง มีอิทธิพลน้อยที่สุด

3.3 การเข้าร่วมในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในด้านรวมระหว่าง การเข้าร่วมในด้านให้การสนับสนุนช่วยเหลือโครงการ กับการเข้าร่วม ในด้านการรับบริการจากโครงการของกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏว่าตัวแปรจากปัจจัยทั้ง 4 ด้านที่ได้รับการคัดเลือกเข้าในสมการพยากรณ์ทั้งหมด จำนวน 12 ตัวแปร ตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงสุด ได้แก่ รายได้เฉลี่ย/เดือนสูง และการติดต่อสื่อสารที่ไม่ใช่นักเรียน ส่วนตัวแปร การไม่เป็นสมาชิกกลุ่มเยาวชน มีอิทธิพลน้อยที่สุด

รายละเอียดในการอภิปราย มีดังต่อไปนี้

อายุ

ผลการวิเคราะห์ ปรากฏว่าตัวแปรอายุ มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมในโครงการ การศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท โดยบุคคลที่เข้าร่วมในโครงการ ฯ มีอายุโดย เฉลี่ยแล้วประมาณ 37 ปี ($\bar{X} = 37.073$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกรมการพัฒนา ชุมชน (2519 : 66) ที่พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุสูง มีแนวโน้มเข้ามามีส่วน ร่วมมากกว่าประชาชนที่มีอายุน้อย และสอดคล้องกับการศึกษาของ อรพินธ์ สิทธิสาร (2515 : 26) เรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับการปฏิบัติการเกษตร ในโรงเรียน มัธยมที่กำลังแห่งแสน พบว่าชาวนาที่มีอายุสูงมีแนวโน้ม ยอมรับการปรับปรุงการเกษตรมากกว่า ชาวนาที่มีอายุน้อย

จากความข้างต้นจะเห็นได้ว่า อายุหรือวัย เป็นปัจจัยอันหนึ่งที่สัมพันธ์เกี่ยวข้อง กับการยอมรับนวัตกรรมในสังคมไทย ผู้ที่มีอายุมีแนวโน้มที่มีอิทธิพลในการชักจูงให้มีการรวม กลุ่มกันขึ้นในลักษณะที่ผู้ที่มีอายุสูงกว่า ทำให้ผู้ที่มีอายุน้อยกว่าไม่กล้าตัดสินใจ และมีกมอบการ ตัดสินใจให้กับผู้ที่มีอายุ หรืออาวุโสกว่า (กรมการพัฒนาชุมชน 2519 : 40) ดังนั้น อายุของประชากรกลุ่มตัวอย่าง จึงมีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนา หมู่บ้านในเขตชนบท

ระดับการศึกษา

จากผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า ระดับการศึกษามีอิทธิพลต่อการเข้าร่วม ในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทเช่นกัน เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ ความสัมพันธ์พบว่า ตัวแปรระดับการศึกษา กับการเข้าร่วมในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนา หมู่บ้านในเขตชนบท มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นลบ และหากพิจารณาความสัมพันธ์ สัมพันธ์ที่เป็นบวกพบว่า มีแม่บ้านและกรรมการศึกษา ดังนั้นจึงอนุมานได้ว่า ผู้ที่มีระดับ การศึกษาพอสมควร คือจบชั้นประถมศึกษา จะมีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมในโครงการ การศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า การศึกษาระดับประถมศึกษา

เป็นการศึกษาเพียงระดับเดียวที่รัฐจัดให้อย่างทั่วถึง เพราะเป็นการศึกษามากับฉบับที่เป็นหน้าหนึ่งของรัฐที่จะจัดการศึกษาให้แก่เด็กในวัยเรียนทุกคน จากการศึกษาความเป็นมาและวิวัฒนาการของการประถมศึกษาไทย พบว่าได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2464 (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกากระทรวงศึกษาแห่งชาติ 2527 : 5) ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายการศึกษาฉบับแรกและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2523 และผลการวิจัยในครั้งนี้ก็สอดคล้องกับการศึกษาของ คาฟแมน (Kaufman อ้างถึงใน กรรณิกา ชมดี 2524 : 14) ที่กล่าวว่า การศึกษามีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมของประชาชน

สถานะในครอบครัว

สถานะในครอบครัวเป็นตัวแปรสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท สถานะในครอบครัวที่มีอิทธิพลสูงสุดคือหัวหน้าครอบครัว รองลงมาได้แก่ แม่บ้าน ซึ่งก็ตรงกับลักษณะโดยทั่วไปของครอบครัวไทยตามที่เสนอของ จรรย์ พรหมอยู่ (2526 : 77) ที่กล่าวว่า ชายเป็นใหญ่กว่าหญิง และเคารพเชื่อฟังกันตามลำดับอาวุโส นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยที่กรมการพัฒนาชุมชนได้ทำการศึกษาไว้ภายหลังจากการดำเนินงานตามโครงการพัฒนากลุ่มสตรี โครงการพัฒนาหมู่บ้านเยาวชน โครงการพัฒนาผู้นำท้องถิ่น โครงการพัฒนากลุ่มอาชีพ ซึ่งได้ประเมินไว้ในปี พ.ศ. 2514 และปี พ.ศ. 2515 พอจะสรุปได้ว่า ราษฎรที่เข้าร่วมในกลุ่มมักจะเป็นหัวหน้าครัวเรือนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลางหรือค่อนข้างสูง

รายได้เฉลี่ย/เดือน

จากผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า รายได้เฉลี่ย/เดือน มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทเช่นกัน เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่า รายได้เฉลี่ย/เดือน กับการเข้าร่วมในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไปในทางบวก แสดงว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ที่มีรายได้เฉลี่ย/เดือนสูง จะเข้าร่วมในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท มากกว่าประชากรกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ย/เดือนต่ำ ซึ่งก็สอดคล้องกับการศึกษาของ กรมการพัฒนาชุมชน (2519 : 66) ที่ได้สรุปในรายงานการวิจัยโครงการสารภี ตำบล ชั่วมุง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ว่าบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี มีรายได้เฉลี่ย/ปีสูง จะเข้าร่วมในโครงการมากกว่าผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจด้อยกว่า

การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม

การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมก็เป็นตัวแปรสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมที่มีอิทธิพลสูงสุด ได้แก่การเป็นสมาชิกกลุ่มลูกเสือชาวบ้าน และจากการศึกษาในครั้งนี้ ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทส่วนมาก จะเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมมากกว่าหนึ่งกลุ่ม ซึ่งก็สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2526 : 99) ที่กล่าวว่า บุคคลทั้งหลายที่เข้าร่วมในกิจกรรมการศึกษาผู้ใหญ่มักจะเป็นสมาชิกมากกว่าหนึ่งองค์การ

การติดต่อบุคคล

การติดต่อบุคคลก็เป็นตัวแปรหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทเช่นเดียวกัน ซึ่งการติดต่อบุคคลที่ใช้ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ วิธีการสื่อสารระหว่างบุคคลและวิธีการสื่อสารมวลชน ผลในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อหาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท พบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงสุดให้แก่ การติดต่อบุคคลที่ผ่านผู้ใหญ่บ้าน รองลงมาคือการติดต่อบุคคลที่ใช้สมาชิกในครอบครัว ส่วนวิธีการสื่อสารมวลชนนั้น ตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงสุดให้แก่วิธีการที่ไม่ใช่หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น รองลงมาคือไม่ใช่โปสเตอร์ และเสียงตามสาย/หอกระจายข่าว ตามลำดับ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า แหล่งข่าวสารที่ได้รับจากการสื่อสารในระดับบุคคลนั้นเป็นการสื่อสารทั้งสองทาง ย่อมส่งผลอย่างฉับพลันในอันที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทั้งในทางทัศนคติและพฤติกรรมของผู้รับสาร

(ใจสคราญ หิริบุญฤทธิ์ 2522 : 148) เช่น จากการศึกษาของ ไพฑูรย์ เคลือบแก้ว (Paitoon Kurkaew 1965 : 3) พบว่า ในภาคอีสานชาวบ้านติดต่อบริการข่าวสารจากภายนอกและจากชาวบ้านด้วยกันเอง โดยอาศัยบุคคลที่เป็นแหล่งข่าวสำคัญให้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ครู ช่างราชการ สำหรับในต่างประเทศ จี.ที. กาสติลโล (G. T. Castillo 1972 : 530-531) ได้ทำการศึกษาในประเทศฟิลิปปินส์พบว่า แหล่งข่าวสารที่เป็นตัวบุคคลที่มีความสำคัญต่อการยอมรับปฏิบัติ ได้แก่ เจ้าหน้าที่การเกษตร ญาติ และเพื่อนบ้าน ส่วน โรเจอร์ และชูเมคเกอร์ (Evere H. M. Roger and Flogd Shoemaker อ้างใน รัชนีกร เศรษฐรัฐ 2528 : 291) ว่า ผู้ที่ยอมรับปฏิบัติการก่อนเพื่อนมีความสัมพันธ์กับการสื่อสารความรู้ที่เป็นสื่อสารมวลชนมาก อย่างไรก็ตามแม้ว่าในเรื่องของการสื่อสารของชาวบ้านจะแตกต่างกันออกไป แต่โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทเป็นโครงการที่ให้สถานศึกษาที่มีอยู่ในชุมชนเป็นผู้รับผิดชอบโครงการ ดังนั้นลักษณะการติดต่อบริการที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมในโครงการของประชาชน จึงมีตัวแปรที่แตกต่างออกไปจากการศึกษาของบางท่านที่กล่าวไว้ในตอนต้น

เหตุผลของบุคคลที่ทำให้เข้าร่วมในโครงการ ฯ

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า เหตุผลของบุคคลที่ทำให้เข้าร่วมในโครงการ ฯ มีความสัมพันธ์หรือมีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ตามทฤษฎีการกระทำทางสังคมของรีคเคอร์ (Reeder 1971 : 4) ที่อธิบายถึงเหตุผลในการกระทำสิ่งใดของบุคคลว่าขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ มิได้จำกัดอยู่เพียงปัจจัยใดปัจจัยหนึ่ง

จากผลการวิจัยพบว่า สาเหตุที่สนับสนุนการเข้าร่วมในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทของประชาชนนั้น นอกจากสาเหตุสนับสนุนทางด้านสถานภาพส่วนตัว เศรษฐกิจ สังคม และการติดต่อบริการแล้ว ยังมีปัจจัยภายในซึ่งมีผลต่อการกระทำของบุคคลด้วย นั่นคือ ความสามารถ การสนับสนุน และความเชื่อ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้เป็นข้อมูลที่สำคัญในตัวบุคคลที่หาคำนี้ถึง ในการวางแผนการดำเนินงานในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท แม้ว่าอาจมีความแตกต่างกันไปบ้างตามเวลา โอกาส และสถานที่

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยให้นำเสนอเป็นสองส่วนด้วยกันคือ หนึ่ง ข้อเสนอแนะในส่วนที่เกี่ยวกับการเข้าร่วมในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ซึ่งเป็นข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ สอง ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป อันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาครั้งต่อไปของผู้ที่สนใจ ในประเด็นที่คล้ายคลึงกัน

1. ข้อเสนอแนะสำหรับโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท

1.1 โรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทควรสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้าร่วมอย่างแท้จริง กล่าวคือในเรื่องของการติดต่อบริการที่จะทำให้ประชาชนทราบและเข้าใจบทบาทหน้าที่ ตลอดจนความต้องการของโรงเรียนในโครงการ ฯ ควรจะใช้การติดต่อบริการที่ผ่านสื่อบุคคลที่เป็นผู้นำในชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน เป็นต้น และควรพิจารณาเรื่องของการให้ความรู้ที่ถูกต้องกับชาวบ้าน โดยเฉพาะการให้ตระหนักถึงวัตถุประสงค์ของโครงการ ฯ และผลประโยชน์ที่ประชาชนหรือชุมชนจะได้รับ

1.2 การจัดกิจกรรมและบริการเพื่อประชาชน ควรจัดตามสภาพปัญหา และความต้องการของประชาชน โดยทำการสำรวจชุมชนให้ครอบคลุมเขตบริการของโครงการ ฯ และใช้ข้อมูลที่ได้มาประกอบการพิจารณาจัดกิจกรรมและบริการเพื่อประชาชนให้ทั่วถึงกัน นอกจากนี้ควรร่วมมือประสานงาน สนับสนุนหน่วยงานอื่น เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชน และสนับสนุนให้ชุมชนจัดกิจกรรมจนกระทั่งชุมชนสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ในที่สุด

1.3 ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญต่อการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมและบริการแก่ประชาชน สร้างขวัญและกำลังใจของครู อาจารย์

1.4 หน่วยงานที่รับผิดชอบโรงเรียนในโครงการ ฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ควรให้ความสำคัญกับการเตรียมบุคลากรของโรงเรียนในโครงการ ฯ ให้มีความพร้อม นิเทศและติดตามผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการอย่างสม่ำเสมอ และเตรียมการสำหรับโรงเรียนในโครงการในระยะยาวด้วย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยต่อไปในเรื่องที่คล้ายคลึงกัน โดยพิจารณาตัวแปรอื่น ๆ ที่น่าจะมีผลต่อการเข้าร่วมในโครงการ เช่น สภาพเศรษฐกิจของชุมชน ความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของโครงการ ความสนใจ ภาวะผู้นำของหมู่บ้าน ความยาวนานของการอาศัยอยู่ในชุมชน โครงสร้างทางการเมือง วัฒนธรรมว่ามีผลต่อการเข้าร่วมในโครงการการพัฒนาของบุคคลหรือไม่

2.2 ในการทำวิจัย โดยเฉพาะที่ใช้กลุ่มตัวอย่างจากประชาชนในชนบท ไม่ควรให้ชาวบ้านรู้สึกว่าเป็นเพียงผู้ให้หรือไปเอาผลประโยชน์จากชาวบ้านแต่ฝ่ายเดียว เพราะมีงานวิจัยน้อยชิ้นที่ให้ผลประโยชน์กลับไปยังชุมชน เมื่อชาวบ้านจะต้องเสียผลประโยชน์ของตน เช่นเวลาในการประกอบอาชีพ เพื่อเป็นการบรรเทาปัญหานี้ ในการทำวิจัยโดยเฉพาะที่เป็นในรูปกึ่งประเมินผลของโครงการ หรือการหาข้อสรุปความผิดพลาด ปัญหาของโครงการซึ่งอาจเกิดขึ้น เพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงวางแผนการดำเนินงาน จึงควรมีการสรุปผลการวิจัยเป็นรายงานสั้น ๆ ด้วยภาษาและข้อเสนอแนะที่นำไปใช้ได้ ส่งกลับไปยังผู้รับผิดชอบโครงการเพื่อให้ชาวบ้านมีภาพพจน์ที่ดีต่อการวิจัย ซึ่งพวกเขาเป็นกลุ่มเป้าหมาย และเพื่อให้ชาวบ้านรู้สึกว่า การที่ตนต้องเสียผลประโยชน์ในบางอย่างไปนั้น จักไม่ใช่การสูญเสียเปล่า

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย